

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun poštanske štedionice broj 12943 — Oglasi po ceniku — Rukopisi se ne vraćaju

Ljubljana, 18 oktobra 1935
God. VI — Broj 39

Slovensko Sokolstvo uspomeni Viteškog Kralja Ujedinitelja

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije primio je povodom godišnjice mučeničke smrti našeg Viteškog Kralja Ujedinitelja sledeće telegrame s izrazima bolnog sećanja:

»S bolom sećamo se tužne godišnjice tragične smrti Velikog Kralja Jugoslavije Aleksandra I Ujedinitelja
Savez Slovenskog Sokolstva«

»Zajedno s Vama sećamo se prve godišnjice smrti Vašeg Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Slava Njegovoj uspomeni!
Čehoslovenska obec sokolska«

»Na dan tužne godišnjice s Vama s celim srcem
Poljsko Sokolstvo,
Adam Zamojski«

»Vernost za vernost«

Poslednji broj »Sokolskih novina«, uredništva župa: Moravsko-sleske, Tješinske Jana Čapka i Valaške Fr. Palackoga, koje izlaze u Moravskoj Ostravi, donose pod gornjim naslovom, povodom prve godišnjice mučeničke smrti Viteškog Kralja Ujedinitelja, sledeće:

— Kada smo pred godinu dana čuli u nas u Republici poslednje reči junaka Kralja Aleksandra, koji je umirući rekao: »Čuvajte Jugoslaviju« — odjeklo je u nas iz svih čeških usta: »S vama smo!« A i nije čudo. Nama Česima odavna su Jugosloveni, bili Srbi, Hrvati ili Slovenci, najmiliji narod od svih Slovena. A zašto?

Prvo, nikad nam nisu odnemagali, već uvek pružili pomoć našim snagama od najdavnijih vremena slavnog kraljevanja kao i u doba stradanja, kada su oba naroda trpeli pod austrijskim i mađarskim a oni još i pod turskim jarmom. Pa i u borbama za slobodu nikada ne nas nisu zaboravili, kao što također ni mi nismo njih. Za vreme svetskog rata naši i njihovi državnici zajednički su radili za slobodu naših naroda i baš tada se pojavilo geslo: »Vernost za vernost!«

Već petnaest godina sačinjavamo s Jugoslovenima Malu Antantu, i nikada do sada nisu nas ostavili. Uvek idu s nama i na polju međunarodnom nisu se davali zavesti obećanjima, kao ni zastrašiti groznjama. Pošteni su i mi im verujemo.

Drugo: volimo Jugoslovene radi njihova junaštva, viteštva, odvažnosti i njihove ljubavi prema svojoj otadžbini. Niko ne može da opiše sve one junačke čine, koje su pokazali u tisućegodišnjim borbama s Turcima, ali dovoljno je pročitati knjigu Hoholuškovu i Holeckovu, ili pogledati na sjajne slike Čermakove, da vam se prikaže cela istorija viteškog naroda, koji se nije bojao Turaka ni tada, kada su vladali s tri dela sveta, već se borio, tukao i poražavao tako dugo, dok nije izvojevao svoju slobodu. U tome želimo da se od njih učimo, dok svaki pojedinac ne postane neustrašiv, pravi junak, koji je kadar da sve žrtvuje za svoju zemlju.

A treće: Jugosloveni rado primaju češku kulturu kao svoju vlastitu. Uče rado na našim školama, dolaze nam u pohode i jednom rečju: vole nas. A mi pak volimo njih i volićemo ih, što god budemo bolje poznavali taj vredni narod i večno živeće geslo: »Vernost za vernost!«

Ove iskrene, tople, bratske reči naše čehoslovačke braće prilikom tužne godišnjice mučeničke smrti našeg Viteškog Kralja Ujedinitelja nalaze najdublji odjek u svim našim jugoslovenskim dušama i oni padaju kao blagi melem na našu bolnu ranu. To su reči bratskog srca, reči bratske ljubavi, kojima želi da brat uteši brata. I mi smo iskreno i bratski blagodarni na ovoj bratskoj utehi. Naša čehoslovačka braća od uvek su bila s nama, u dobru i u zlu, i baš u najtežim časovima, taj naš uzajamni vez bio je najčvršći. A biće tako i u buduću, jer taj naš čvrsti vez bratstva, vez bratske uzajamne vernosti, neće moći niko i ništa da pomuti.

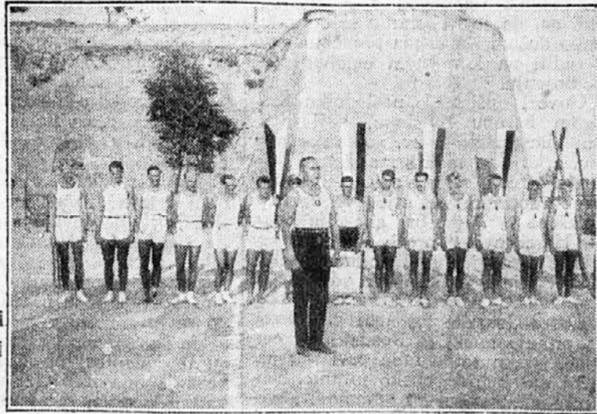
Prvenstvena takmičenja u odbojci u Beogradu

Takmičenja za prvenstvo Saveza SKJ

U nedelju 13 o. m. pre podne održane su u Beogradu takmičenja u odbojci za prvenstvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, i to na vežbalištu Sokola II za muške, a na vežbalištu Sokola III za ženske kategorije. Tak-

+111 bodova, III mesto Zagreb sa +144 — 90 = +54 boda, IV mesto Kragujevac sa +126 — 138 = —12 bodova, V mesto Sarajevo sa +95 — 144 = —49 bodova i VI mesto Split sa +63 — 150 = —87 bodova.

Muški naraštaj: I utakmica Zagreb-Kranj 8:15, 8:15; II Kragujevac-Beograd 1:15, 0:15; III Tuzla-Zagreb

Čehoslovaci i Bugari
Pozdrav brata Moulika

mičenja su vodili načelnik Saveza SKJ br. dr. Alfred Pihler i načelnica Saveza SKJ sestra Elza Skalarjeva, uz pomoć saveznog stručnog odbora.

U takmičenju su učestvovali vrste pobednice sa župskih takmičenja, i to članovi župa: Ljubljana, Zagreb, Beograd, Kragujevac, Sarajevo i Split; članice župa: Maribor, Beograd, Zagreb i Sarajevo; muški naraštaj župa: Zagreb, Beograd, Tuzla, Kranj i Kragujevac i ženski naraštaj župa: Celje, Osijek, Kragujevac i Zagreb. Ukupno je nastupilo 19 vrsta sa 124 takmičara i takmičarke.

Tačno u 8 časova na vežbalištu Sokola II takmičenja je otvorio načelnik br. dr. Pihler, pozdravljajući takmičare i začelo im je dobar uspeh. Takmičenjima su prisustvovali: II zamjenik starešine Saveza SKJ br. Dura Paunković, zamjenici načelnika SKJ, braća Miroslav Vojinović i Ivan Kovač. Dalje su prisustvovali od strane bugarskih Junaka br. Josip Bureš i br. Jordan Ivanov, a od strane čehoslovačkog Sokolstva br. Maulik Ladislav i br. Opravil Leoš.

Uspeh takmičenja je ovaj:

Članovi: I utakmica Ljubljana-Kragujevac 15:0, 15:8; II Split-Beograd 0:15, 8:15; III Ljubljana-Split 15:4, 15:1; IV Beograd-Sarajevo 15:10, 15:5; V Kragujevac-Zagreb 9:15, 8:15; VI Sarajevo-Ljubljana 6:15, 1:15; VII Zagreb-Split 15:5, 15:3; VIII Kragujevac-Beograd 7:15, 12:15; IX Zagreb-Ljubljana 3:15, 10:15; X Split-Sarajevo 13:15, 9:15; XI Beograd-Ljubljana 12:15, 16:14; XII Sarajevo-Kragujevac 14:16, 14:16; XIII Beograd-Zagreb 15:5, 15:6; XIV Split-Kragujevac 10:15, 10:15; XV Sarajevo-Zagreb 3:15, 2:15. Konačni uspeh članova je: I mesto Ljubljana sa +194 — 6 = +133 boda, II mesto Beograd sa +193 — 82 =

10:15, 15:9; IV Kranj-Kragujevac 3:15, 15:11; V Beograd-Tuzla 15:11, 15:4; VI Zagreb-Kragujevac 15:7, 15:5; VII Kranj-Beograd 5:15, 0:15; VIII Tuzla-Kragujevac 10:15, 15:8; IX Zagreb-Beograd 0:15, 0:15; X Tuzla-Kranj 15:10, 15:9. Konačni uspeh muškog naraštaja je: I mesto Beograd sa +160 — 21 = +139 bodova, II mesto Tuzla sa +115 — 96 = +19 bodova, III mesto Zagreb sa +85 — 97 = —12 boda, IV mesto Kranj sa +87 — 102 + —15 bodova i V mesto Kragujevac sa +72 — 103 = —31 bod.

Vrsta članova župe Ljubljana visoko je otkakala nad ostalim vrstama i sem Beograda nije imala ozbiljnijeg takmičara. Najinteresantnije takmičenje bilo je između Ljubljane i Beograda, a dosta živo i ono između Ljubljane i Zagreba. Muški naraštaj Beograda nije imao ozbiljnijeg protivnika što se jasno vidi iz rezultata takmičenja.

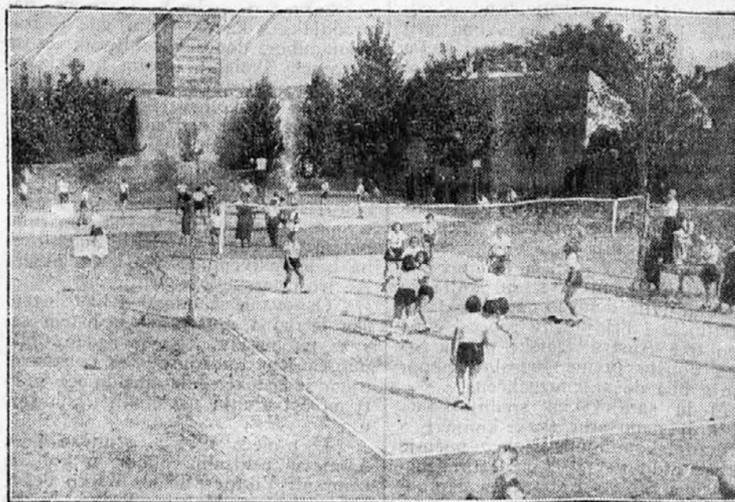
Takmičenja su sudili braća: Feodor Gopurenko, J. Grčić, Valadžija, Šavnik i Peterlin. Takmičenja su završena u redu u 13,30 časova.

U isto vreme na vežbalištu Sokola III takmičenja ženskih kategorija je otvorila načelnica SKJ sestra Elza Skalarjeva kraćim pozdravom. Takmičenju su prisustvovali od strane čehoslovačkog Sokolstva sestre Mahalova i Pospisilova, od strane uprave Saveza SKJ pukovnik brat Dragutin Zivanović, Dobra Bogdanović i s. Štefa Brozović. U 10,30 časova prekinuta su takmičenja čutanjem od 1 min., čime je odana pošta preminulog I zamjenici načelnice Saveza SKJ sestra Dani Ilić. Oko 11 časova takmičenja je posetio II zamjenik starešine SKJ br. Dura Paunković.

Uspeh takmičenja je sledeći:

Članice I Maribor-Zagreb 15:4, 15:2; II Maribor-Beograd 15:2, 15:1; III

(Nastavak na str. 2 stupac I)

Članice: Beograd — Maribor

Duž predratne omladine i njene borbe i žrtve za nacionalne ideale

Postanak i delovanje »Mlade Bosne« i austro-ugarska uprava u Bosni i Hercegovini

Predavanje brata Vojislava Bogičevića na Kolarčevom univerzitetu u Beogradu

Povodom 20. godišnjice travičkog veleizdajničkog procesa, učesnici predratne jugoslovenske nacionalističke organizacije »Mlada Bosna« održali su u Beogradu u danima od 4 do 8 o. m. svoj drugarski sastanak. Tom prilikom zajedno održana su na Kolarčevom univerzitetu i predavanja, u kojima su dr. Danilo Dimović, dobrovoljni branilac u travničkom procesu, Borivoje Jevtić, Mirko Kus, Nikolajev, Vojislav Bogičević i prof. univ. dr. Vladimir Corović prikazali svetlu istoriju jugoslovenske nacionalističke organizacije »Mlada Bosna«, njene težnje, borbe i stradanja za oslobođenje i ujedinjenje jugoslovenskog naroda.

Kako su ove težnje predratne jugoslovenske nacionalističke omladine bile povezane i s težnjama predratnog našeg Sokolstva, i kako su se u ovim omladinskim prvim redovima nalazila i mnoga naša sokolska braća, to osvežavajući uspomena na rad ovih idealnih pobornika za slobodu i jedinstvo našega naroda, donosimo ovde, u izvodu, ovo zanimljivo predavanje našeg poznatog sokolskog i javnog radnika brata Vojislava Bogičevića.

Prikazujući dokumentarno na osnovu arhivskih podataka politiku pojedinih austro-ugarskih režima u Bosni do 1914 g., predavač se naročito osvrnuo na Kalajev režim, koji je trajao punih 20 godina i koji je imao cilj da Bosnu kao nacionalnu celinu izdvoji iz jugoslovenskog sveta.

Kalaj, koji je došao na svoj položaj s već unapred odrednim planom za polaganje temelja Austro-Ugarskoj u Bosni, gušio je sve što je imalo srpsko ili hrvatsko obeležje, htejući da od naroda u Bosni stvori posebnu bosansku naciju, stvarajući bosanski jezik, bosansku zastavu, grb, literaturu i t. d.

Predavač opširno i dokumentarno ocrtava prozelitističku akciju nadbiskupa dra Stadlera, koju su vlasti tolerirale, a koja je uz politiku austrijskih vlasti osnovana na načelu: »Divide et impera!« mnogo doprinela, da su srpski i hrvatski deo našega naroda u Bosni bili krvno zavedeni.

Reakcija na taj prozelitizam bila je emigriranje muslimana u ogromnom mnoštvu u Tursku. Dok su austrijske vlasti s jedne strane osnivale kreditne zavode, koji su u besecenje kupovali napuštena ognjišta, naseljavajući ih stranim, vladj lojalnim elementom, dotle sa druge strane izdavane naredbe, da se osirotili emigranti moraju pri povratku prebacivati nazad preko granice kao »nepoćudan elemenat, koji će pasti na teret državi«.

Opširno je govorio o teškim prilikama naših seljaka, jer Kalaj nije hteo da pristupi rešavanju agrarnog pitanja »bojeći se da seljaci ekonomskim oslobođenjem ne bi bili lišeni patrijarhalne brige aga i begova i tako propali«.

Naročito je bilo očajno stanje prosvete i školstva, jer je Austrija trošila na poverljivi fond 10.000 forinti više za Bosnu, nego što je imao austrijski ministar pretsednik u iste svrhe za celu Austriju.

Bogate bosanske šume ustupane su u besecenje strancima, a dovodeni su u masama trgovci, koji su unosili t. zv. bofl robu dotle nepoznatu u Bosni i time upropašćavali domaću privredu.

Govori o zauzimanju mladočeških poslanika u delegacijama za narod u Bosni, a naročito današnjeg pretsednika Čehoslovačke Republike brata Tome Masarika, kojega su tada u Bosni zvali »ocem bosanske raje«.

Opširno prikazuje tadanje stanje u Srbiji, koja je bila u pravom smislu reči vazal Austro-Ugarske, ali je narod u Srbiji uvek pa i tada imao osećaja za Jugoslovene, koji su teško podnosili teret austro-ugarske uprave. Austrija je i tada upotrebljavala sve, da onemogući miran i pravilan razvitak Srbije, pa je pomoću svoje odlično organizovane i disciplinovane štampe u Korespondencbureau uvek dizala hajku i izmišljala, kako je Srbija lego nerada i korupcije, kako je Austrija radila protiv svake srpske vlade, dok joj ne bi pošlo za rukom da je sruši, samo ako je videla, da njen rad nije u skladu s njenim interesima Austrije.

Govori o autonomnoj borbi 1895 do 1905 g., koja je imala čisto nacionalni karakter, udruživši pravoslavne i muslimane. Vlada je odmah uvidela opasnost toga zajedničkog rada, pa je jednim poverljivim raspisom tražila od područnih vlasti, da pod svaku cenu osujete tu saradnju. U raspisu se veli, da treba »među elemente vladi prijateljski raspoložene proturiti vesti, da je cilj Srba potisnuti muslimane iz zemlje, dočepati se njihovog imetka i tako pripravititi teren za prisajedinjenje Bosne sa Sibijom«.

Ocrtava 1895 godinu kao prekretnicu u orijentisanju narodne borbe, kad se na zagrebačkom, praškom, beogradskom i drugim univerzitetima javlja demokratska studentska omladina, koja je tražila oslonac u ugroženom narodu i počela pripravljati put slobodi i ujedinjenju jugoslovenskog naroda.

Ističe važnije dačke istupe do 1903 g. kao: spaljivanje mađarske zastave u Zagrebu 1895 g., demonstracije studenata oko »Slovenskog Juga« i kluba socijalista u Beogradu protiv izigravanja ustava, studentske agrarne i druge memorandume i t. d.

(Nastavak na str. 2 stupac III)

Pretstavnici tajnih dačkih organizacija u Sarajevu prilikom dogovora oko organizovanja protiv mađarskih demonstracija. Borivoje Jevtić (X) i Miloš Pjanić (XX) izaslanici srpske dačke naprednjačke organizacije.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Zbor župskih vodnika muške dece u Pragu

U saboru dne 12 i nedelju 13 o. m. održan je u Pragu, u Tirsčevom domu, zbor župskih vodnika muške dece u svrhu da pripravi potrebno gradivo za sednicu muškog prednjačkog zbora COS ukoliko se tiče uzgoja muške dece. Na zboru se je raspravljalo u tri oteka o sadanjem stanju dečjeg uzgoja, o uzgajanju potrebnih prednjaka i o organizacijskim pitanjima. Što se tiče uzgoja muške dece, bilo je rečeno, da muški prednjački zbor odredi, da se u svim društvima mora uvesti jedinstveni uzgojni postupak. Ovaj postupak još će se dopuniti i s raznim obranbenim i ostalim korisnim vežbama. Nadalje se je preporučilo muškome prednjačkom zboru COS da se dopusti takmičenje deci srednjeg i višeg stepena samo tada, ako to takmičenje ima da korisno posluži telesno uzgojnom cilju, dok da takmičenje najmlađe dece uopće otpadne. Glede odbranbenog uzgoja dece, zbor je zaključio, da se deci dade samo najpotrebna opća obuka u tome pogledu, inače da je najumjesnije da deca, ukoliko je moguće, vežbaju pravilne, propisane vežbe, a samo nekoje prvine vojničkih vežba. Drugi otek zbor je izradio predlog o školi za dečje prednjake u COS. Za ove će biti izdana posebna naukovna knjiga, koja će im služiti u praktičnom radu, a osim nje svaki će dobiti također i mali kalendarčić sa svim potrebnim podatcima o telesnom uzgoju muške dece. S organizacijskog gledišta zbor je zaključio da se deca imaju i u statističkom pogledu deliti na tri odeljenja, i to na najmlađe, srednje i najstarije. Pristupanje dece u naraštajске redove otada će se uvek vršiti svečano. Nadalje će se reformirati dečji list »Vzkršišenik«, a predlaže se također i izmena dečjeg vežbačkog odela, koje bi u buduću imalo da se sastoji od dosadnjih hlačica te bele vežbačke košuljice, dok bi crvena ostala samo za svečane prilike.

Otek studenata medicine u COS

Već dve godine postoji kod COS otek medicinara unutar lekarskog odbora COS. Do tada sličnog oteka u češkoslovačkom Sokolstvu uopće nije bilo. Medicinari nije do tada naime bilo moguće da sudeluju u zdravstvenom radu u Sokolstvu, jer je svaki od njih morao najpre da stecе svoju doktorsku diplomu i istom tada bi bio pripušten da učestvuje u stručnom lekarskom sokolskom poslu. Ustanovljenjem ovoga oteka medicinari su otvoreno široko polje rada. Kada je ovaj otek bio osnovan i kada je preduzeo mnoge važne zadatke te tako stvorio jedan opsežan plan budućega rada, položaj medicinara u češkoslovačkom Sokolstvu znatno se je promenio. Svakoga meseca naime počeli su sveučilištarci pohađati predavanja ovog ili onog sokolskog lekara, a koja su se sva odnosila naročito na stručna pitanja, pogotovo na sokolski telesni uzgoj. Članstvo medicinskog oteka deli se u tri podotseka. Oni koji su tek na početku svojih studija, slušateljci od 1—4 semestra, dodeljeni su pomoćnom zdravstvenom oteku COS, te s ostalim članovima toga zbora učestvuju u raznim vežbama i priprema za praktično delovanje. Slušateljci pak od 5—8 semestra dodeljeni su saveznom lekarskom odboru, u kome saraduju na statistički nezgodu i bave se bibliografijom rada iz telesno uzgojne stručne lekarske literature. Najstariji medicinari pak dodeljeni su lekarsko naučnom oteku i zajedno s braćom lekarima učestvuju pri pregledavanju članstva.

Skupljanje članova za studentsku sekciju medicinara vrši se pomoću kluba čeških medicinara na češkoj univerzitetu u Pragu, te uz pomoć poznatog sokolskog naučnjaka lekara brata dr. Karla Vajnera. Već prve godine otek je brojio 151 člana, a druge 191. Za sada teži se, da se slični oteci osnuju i u Brnu i Bratislavi na tamšnjim medicinskim fakultetima, a koji bi pratili rad praške braće. Otek koji već od početka br. dr. Juraj Šajner,

sin umrlog staroste br. dr. Josipa Šajnera, docent praškog univerziteta.

Bilo bi poželjno i dobro, da bi slične oteke osnovali također i u našim jugoslovenskim Sokolstvu, pri čemu bi imali u prvom redu da sudeluju medicinari u Beogradu i Zagrebu, gde postoje potpuni medicinski fakulteti.

Pohod COS u Slovačku 1936 godine

Kako veliku važnost polaže COS na dobru organizaciju ovoga pohoda najbolje se vidi iz svih sistematskih priprema koje se stalno vrše za ovaj pohod. Pretsedništvo COS na svojoj zadnjoj sednici ponovno je raspravljalo o ovome pohodu češkog Sokolstva u Slovačku i tačno odredilo svim župama, kamo treba koja od njih da preduzme svoj izlet. Poprečno stičiće u područje svake slovačke župe oko 6—7 župa iz ostalih češkoslovačkih pokrajina. Nadalje će se 5 januara naredne godine održati u Pragu u Tirsčevom domu, pod vodstvom saveznog prosvetnog odbora, posebna škola COS o Slovačkoj, kojoj će učestvovati skoro svi župski prosvetari, na što će slične škole oni prirediti sa svojim članstvom. Na svaki način župe će se pobrinuti da učešće članstva i naraštaja u ovome pohodu slovačkoj braći bude što veće.

Razne vesti iz slovenskog Sokolstva

Iznenadni zborovi u češkoslovačkim župama nastavljaju se i dalje. Tako je u nedelju dne 13 o. m. župa Fignerova izvela ovakav iznenadni zbor za svoje prvo okružje u mladjoj Boleslavi, gde se je članstvo s velikim odazivom sakupilo na svome vežbalistu. Iz svih okružnih društava vrtili su članovi i naraštaji pisma mestu odredista, gde ih se je za određeni sat sakupilo oko 600. Nakon zboru oni su porazdeljeni u tri čete odmah nato preduzeli marš u tri razna pravca prema Bukovnu, u okolici mesta.

Takmičenja u svestranom vežbanju održala je za svoje članice prošle nedelje dne 13 o. m. župa dra Vanjička u Brnu. Takmičenje je obuhvatilo 10 raznih grana, kojemu je učestvovalo 16 sestara. Na ovome takmičenju prvo mesto postigla je s. Brettfeldova iz društva Brno II, koja je postigla 92,3 točke ili isto toliki %.

U Plziju umro je starosta društva Plzenj br. dr. Jindržik Petak, koji je bio dugogodišnji načelnik ovog velikog industrijskog grada, a da ipak pri svemu svom teškom poslu nije nikad za boravio na Sokolstvo. Brat Petak bio je preko 35 godina starešina ovog najvećeg društva u Plziju, a u svojim mladim godinama i oduševljeni vežbač i prednjak.

Dne 2 o. m. proteklo je 30 godina otkada je pao u Brnu prilikom velikih čeških protestnih demonstracija protiv Nemaca član Sokolskog društva Orehova kod Brna br. František Pavlik. Njegova smrt tada je odjednom prenela iz pasivnosti brnske i okolne Čehe, učinivši od njih najgorljivije borce za narodna prava. Od tada su počeli Češi dosledno da bojkotuju sve što je nemačko, te su tokom godina posve srušili nemačku silu u Brnu.

COS priređuje zajedno s matičnim društvom Praškim Sokolom dne 15 novembra o. g. u Fignerovom domu spomen-veče na uspomenu smrti prvog staroste matičnog društva, Jindržiha Fignera, suosnivača Sokolstva.

Načelnništvo COS priprema takmičenja međunarodne vrste češkoslovačkog Sokolstva s italijanskim i švicarskim međunarodnim takmičarima. Ovo takmičenje održaće se po svoj prilici nekoliko meseci pred berlinsku Olimpijadu.

Moravsko-šleske župe pripremaju za narednu sednicu muškog prednjačkog zbora COS predlog, da se za sve mlade članstvo opet uvede obligatno posjećivanje redovite telovežbe. Svojedobno naime češkoslovačko Sokolstvo to je bilo provadalo, ali je to pred nekoliko godina napustilo.

ski naraštaj župe Celje je dobro igrao, ali se je kod ovog naraštaja primetilo malo gipkosti i živahnosti.

Takmičenja su završena u redu tačno u 12 časova.

Takmičenje u odbojci za slovensko prvenstvo

Posle podne u 15 časova, na igralištu Sokola II, održana su takmičenja u odbojci za slovensko prvenstvo. Pre početka takmičenja postrojene takmičare i takmičarke pozdravio je u ime Saveza SKJ načelnik br. dr. Pihler, naglašavajući važnost ovih takmičenja, predavajući braći Bugarima i braći Češkoslovacima spomen-diplome. Načelnica SKJ sestra Elza Skalarjeva s nekoliko toplih reči pozdravila je sestre iz Češkoslovačke, dajući im isto tako spomen-diplome. Brat Josif Bureš u ime Bugara zahvalio se je na daru i predao Savezu SKJ spomen-zastavicu. U ime COS otpozdravio je i zahvalio se br. Moulík.

(Nastavak sa str. 1 stupac V)

Godine 1902 osnovano je u Sarajevu društvo »Prosveta«, koje je pod poštovanim vodstvom pok. Vasilja Grdića mnogo doprinelo oslobođenju i ujedinjenju našega naroda.

Dolazak dinastije Karadževića na presto Srbije 1903 g., pad nasilnih režima Kalajevog i Kuenovog učinili su, da je naš narod slobodnije dahnuo dušom i u svima pravcima počeo raditi na konačnom oslobođenju i ujedinjenju.

Govori opširno o nasledniku Kalajevom baronu Burijanu, koji je u Bosni inaugurisao t. zv. »cik-cak« politiku, a koji, premda s mandatom štišavanja strasti, stvara stanje u Bosni posve nesnosnim. Za njegove uprave proglašena je 7 oktobra aneksija Bosne i Hercegovine, protiv koje su se Mađari dizali još 1881 godine, naglašujući, da je Bosna »otvor od kojega će se ugušiti Austro-Ugarska«. Kako je Austro-Ugarska još 1881 g. pokrenula pitanje aneksije Bosne i Hercegovine, istaknuto je tada prvi put na dnevni red jugoslovensko pitanje. Tako piše mađarski list »Naplo«: »Sve dotle, dok mi držimo Bosnu i Hercegovinu okupiranom, dotle je Srbija u zajednici jugoslovenskih aspiracija«, — pa tražeći da se Bosna i Hercegovina ustupe Srbiji, veli dalje: »a čim se Srbija našom pomoću poveća, ostaje ona izolovana u jugoslovenskim aspiracijama«.

Razjedinjavanju našega naroda u Bosni i nesvesnom podržavanju austro-mađarskih težnja, mnoge su doprinosile heterogene političke stranke i njihovo međusobno gloženje. Najveću mržnju sejal su frankoveci okupljeni oko Staderlove »Hrvatske udruge«, na čelu sa svojim listom »Hrvatskim dnevnikom«. Protivno od te klerikalno-trijalističke grupe, bila je »Hrvatska zajednica«, oko koje su se okupljali čestiti narodni sveštenici franjevci, Austrijske su vlasti, kako se vidi iz poverljivih arhiva, zabranjivale čim novnicima da budu članovi te stranke, šikanirali na svakom koraku njene vođe i zabranjivali im skupove, jer se Hrvatska zajednica odmah u početku izjasnila za saradnju sa Srbima i za obligatorno rešenje agrarnog pitanja. Najsimpatičniji gest Hrvatske zajednice je istup iz Hrvatskog kluba trojice njenih istaknutih prvaka: dra Čabrajića, Džamonje i Jelavića, koji pridošće Srbima da se s njima zajedno bore protiv austrijskog režima.

Aneksija Bosne i Hercegovine 1908 god., koja i inače ima međunarodno politički značaj, sudbonosno je odjeknula u Bosni i Hercegovini. Ona je stvorila beskompromisnost između svih slobodoumnijih elemenata u Bosni i Hercegovini i Austrije.

Od toga vremena počinje prava revolucionarna akcija omladine, koja je sve veća sazrevala za žrtve i 1914 god. pokazala i dokazala, da nema žrtava koje ona ne bi podnela za ostvarenje svojih nacionalističkih ideala.

Prvi revolucionarni gest omladine manifestovao se 1908 g. osnovanom pod imenom »Srpska Svijest«, da bi god. 1906 dobila čisti politički karakter. Još tada se javlja mladi revolucionar Vladimir Gaćinović, koji održava u organizaciji vatrena nacionalistička predavanja.

Burna 1908 g. donela je čitav niz velezidajničkih procesa, od kojih je najuzbudljivije delovao zagrebački velezidajnički i Fridjungov proces, čime je politika Austro-Ugarske prema Srbiji i uopšte prema jugoslovenskom pitanju bila do srži razgolićena.

Medu sarajevskim srednjoškolicima, koji napuštaju svaki kontakt s univerzitetom omladinom, počinje uzurban rad i već 1909 g. postoje među dacima Srbima i Hrvatima naprednjačke organizacije, koje najpre propovedaju sporazum Srba i Hrvata, da

U 15,30 časova počelo je prvo takmičenje između Jugoslavije (vrsta Ljubljana) i Bugarske (vrsta Sofija). U početku braća Bugari držali su se dobro, ali kasnije naša vrsta preuzela je igru i bila stalno u nadmoćnosti. Naši su pobedili u prvom setu sa 15:9, a u drugom sa 15:7. Sudio je Češkoslovak brat Opravil.

Drugo takmičenje održano je između češkoslovačkih članica (vrsta Plzenj I) i jugoslovenskih (vrsta Maribor). Izvežbanost češkoslovačkih bila je mnogo veća. Točno dodavanje i gađanje lopte odlučilo je igru u njihovu korist u prvom setu sa 15:7, a u drugom sa 15:1. Takmičenje je sudila Češkoslovkinja sestra Pospisilova.

Treće takmičenje održano je između braće Češkoslovaka (vrsta iz Kromeržiša) i Bugara. Češkoslovaci, fizički jači, svojom odličnom tehnikom dali su sjajnu igru. Odmah u početku se videlo, da će pobediti, i to s velikom golidiferencijom. Prvi set je završen sa 15:2, a drugi sa 15:5. Sudio je br. Zdenko Pavić.

Poslednje takmičenje bilo je između Češkoslovaka i Jugoslovena. Ovdje naša mnogo ne zaostaju po fizičkoj kondiciji iza braće Češkoslovaka, ali su ovi svojim silovitim udarcima, dobrom kombinacijom i startom i neobranjivim gađanjem odlučili igru u svoju korist sa 15:5, 15:7. Sudio je Bugarin brat I. Ivanov. Takmičenja je organizovao stručni odbor — otek za igre — Saveza SKJ na čelu s br. Zdenkom Pavićem i sestrom Verom Pavić. Takmičenja su održana u prisustvu izaslanika SSKJ, COS i bugarskih Junaka te velikog broja sokolske publike. Tačno u 17,30 završene su u potpunom redu ove međusavezne utakmice.

Večernjim vozovima svi takmičari i takmičarke iz unutrašnjosti vratili su se svojim kućama. Braća i sestre iz Češkoslovačke u ponedeljak pre podne bili su na Oplencu da se poklone senima Vireškog Kralja Ujedinitelja, dok su se braća Bugari vratili svojoj kući u utorku u podne. B. S.

bi se postepeno amalgamisale u čistu jugoslovensku nacionalističku organizaciju, koja je 1913 dobila svoj konkretan oblik i izrazito revolucionarni karakter.

Tajno organizovanje sarajevskih daka u nacionalističkim organizacijama, njihova borba s klerikalno-frankovskim organizacijama, zatim mnogim i mnogim javni istupi tih nacionalista stvaraju jedno zasebno poglavlje revolucionarnog dačke omladine, koja je naročito u Sarajevu bila najaktivnija, a tome je svjedok i njeno brojno učešće u sarajevskom atentatu.

Tu se oseća jedan neprekinut lanac vezan uz izvesna lica organizovana u tajne kružoke, gde se ističu omladinci: Vladimir Gaćinović, Bogdan Žerajić, Dragutin Mraz, Danilo Ilić, Borivoje Jevtić, Pjanić, Ljubibratić i drugi, a sa svima njima, iako mlad, održava veze i vaspitava se u nacionalističkom duhu Gavrilu Princip. Te veze nisu nikad prekidane nego su bivale sve čvršće i čvršće kako se je izgrađivala i sama ideja za koju su ti omladinci živeli i borili se. Ta veza je bila najživlja upravo u doba kad je izvršen sarajevski atentat.

Atentat studenta Bogdana Žerajića u Sarajevu 1910 god. na poglavara Bosne i Hercegovine generala Varesanina, a u znak protesta protiv proglašenja ustava i samog sabora, zatim ceo niz atentata u Zagrebu na vladine komesare, bili su pravo revolucionarno krsenje nacionalističke omladine. Sve do 1913 g. nije u Sarajevu postojala jedinstvena jugoslovenska nacionalistička organizacija. Postojale su srpske i hrvatske naprednjačke organizacije, koje su događaji sve veća i veća približivali. Naročito su na to delovali uspešni balkanski ratovi, koji su Srbiju istakli kao Pijemont Jugoslovenstva.

Do osnivanja Jugoslovenske nac. revoluc. organizacije, koja je u zajednici sa svima sličnim omladinskim organizacijama poznata pod imenom »Mlada Bosna«, došlo je na sledeći način.

U dačkim omladinskim klubovima isticao se naročito kao jugoslovenski orijentisan omladinac dak Učiteljske škole u Sarajevu Lazar Đukić. Ne može se zatajiti, da je orijentisanju omladine u jugoslovenskom duhu mnogo doprinelo i socijalistički pokret, koji je 1909 g. u Ljubljani na kongresu istakao ujedinjenje Južnih Slovena u samostalnu državu.

Nije čudo, da pored čisto nacionalističkih stremljenja, tadanja napredna omladina veže uz nacionalni i socijalni program i na svojim sednicama opsežno diskutuje o svima problemima buduće Jugoslavije, koji su i danas ne manje aktuelni.

Lazar Đukić i dak Trgov. akademije Pero Đenero iz Dubrovnika, sastaju se u jesen 1913 g. u Sarajevu sa studentom iz Ljubljane Ivanom Endliherom, koji je i ranije održavao veze sa sarajevskim nacionalistima i doneo zaključak o osnivanju dačkih jugosloven. nacional. organizacija po svima srednjim školama u Sarajevu, a onda i po ostalim mestima u Bosni i Hercegovini.

Sazvan je odmah sastanak naprednjaka u kavana Buku, gde je izabran odbor, donešen zaključak da se po svima školama osnuju organizacije, a kao zajednički znak uzeta kombinovana srpsko-hrvatska trobojnica.

Time su se naprednjačke organizacije automatski slile u jedinstvenu jugoslov. nacional. organizaciju, koja je prema programu, koji je usvojila, imala izrazito revolucionaran karakter, jer je težila da se revolucionarnim putem provede ujedinjenje Jugoslovena u jedinstvenu državu izvan okvira Austro-Ugarske Monarhije.

Osnovana su odmah i jugoslovenska ferijalna društva sa sedištem saveza na Sušaku, čija je zadaća bila putovanjem i međusobnim upoznavanjem jugoslovenskih omladinaca raditi na ostvarenju nacionalističkih težnja.

U proleće 1914 g. osnovan je u Sarajevu centralni odbor, u koji su izabrani: Viktor Rubčić, Marko Perin, Đuro Banjac, Maksim Pročić, Mirko Kus, Hamdija i Sadulak Nikšić, Milan

Prica i Lazar Đukić. Na svima srednjim školama osnovane su tajne dačke nacionalističke organizacije.

Kasnije u maju 1914 g. održana je u Gaju iznad Hrida kod Sarajeva konstituirajuća skupština, na kojoj je donešen zaključak da se svi istomišljenici s pojedinih škola združe u jednu grupu, pa je u novij odbor ušao kao pretsednik Milan Prica, potpretsednik Ivan Kranjčević, tajnik Sadija Nikšić, kao članovi odbora Marko Perin i Đukić Lazar.

Sastanci su održavani u Gaju, gde su držana predavanja, od kojih su bila naročito zapažena predavanja Bore Jevtića, zatim se sastajalo u parkovima, na keju, privatnim stanovima i drugim zabitnim mestima.

O Uskru 1914 g. otišao je u Banju Luku Lazar Đukić, gde je s dakom Bogdanom Jarakulom osnovao isto udruženje kao i u Sarajevu. Organizovanje omladine i po ostalim mestima bilo je u punom jeku, a sve se to radilo vrlo tajno, pa ne samo da se krilo od policije, nego se krilo i od vandačkih krugova. Po neki vrlo pouzdan istomišljenik među odraslim je upućen u taj dački rad, koji se u kratkim periodima vulkanizirao i davao od sebe života.

Moram ovde pomenuti i tri važna događaja, koji su prethodili konačnom formiranju Jugosl. nac. omladine, a to su: Prosvetna proslava 10-godišnjice 1912 g., zatim prvi dački proces Pjanić, Ljubibratić, kad su vlasti prvi put saznale da daci rade na jedinstvu Jugoslovena, a naročito februarske demonstracije 1912 g. protiv Mađara u Sarajevu, kad je spaljena mađarska zastava. Tim demonstracijama bio je duša studenat iz Bosne Luka Jukić, kasniji atentator na komesara Hrvatske Cuvaja. Jedna veličanstvena epizoda ostala mi je duboko urezana u sećanju. Policija i vojska blokirale su sve sarajevske ulice oko glavne tadašnje Franje Josipa ulice. Uzduž i preko tih nekoliko prostornih ulica krstarili su oduševljeni daci, lupali strane natpise i prozore na tudinskim ustanovama, nemilosrdno udarali sabljama i kundacima razjarene policije i soldateske, koja nije imala naređenja da puca. Na samom uglu kod nekadanje knjižare Bašagića, našao se nenadano na dačkim ramenima Luka Jukić. Zažaren u licu, razbarušene kosice, održao je dacima govor, kuražeći ih da ustraju, a zatim je zamolio da se sabere nešto novaca kako bi se mogao odslati nacionalističkoj organizaciji u Zagreb brzojav. Pretreseni su svi dački džepovi i jedva je od svih prisutnih ubrano oko 20 krajara, a dok je policija besomučno jurila, daci su svojim prsima šttili Luku Jukića, kojega su vlasti tražile na sve strane.

Te demonstracije, gde su napredni omladinci još tada pokazali svoje revolucionarno raspoloženje, unapred su pripremljene i organizovane. Za učešće dali su pristanak predstavnici naprednjaka, dok se srpska plemenska organizacija izjavila protiv učešća i apstinirala. Čak i Mladohrvati, koji su na sastanku bili za to da uzmu učešća u demonstracijama samo Mladohrvati, jer su želeli da demonstracijama daju čisto hrvatsko plemensko obeležje, razbegli su se odmah posle slučaja kad je ranjen dak Šahinagić, tako da je na poprištu ostala samo srpska i hrvatska napredna omladina, kojoj su kasnije došli u pomoć organizovani radnici, te se je na taj način mogao probiti kordon policije. Prihli kom tih demonstracija pripravljen je u teren za dočini atentat Jukićev na Cuvaja, koji se desio iste godine, radi čega je Jukić osuđen najpre na smrt, a onda na doživotnu robiju.

Posle formiranja jugosloven. nacionalističke omladine, redaju se događaji kaleidoskopskim redom: polevanje tintom i uništavanje stranih natpisa na radnjama u Sarajevu, strajk daka Učiteljske škole povodom hapšenja jednog učesnika u polevanju natpisa, demonstracije prilikom dolaska nemačke pozorišne grupe, razni ekscesi u školi protiv profesora franjevačkih nastojanin, a kao najlepše delo: zabava, koju su pristupile dačke nac. organizacije u Sarajevu prire-

(Nastavak sa str. 1 stupac III)

Beograd/Zagreb 15:8, 15:5; IV Sarajevo/Maribor 1:15, 6:15; V Sarajevo/Beograd 10:15, 14:16; VI Sarajevo/Zagreb 5:15, 14:16. Konačni uspeh članica je: I mesto Maribor sa +90 — 28 = +62 boda, II mesto Beograd sa +74 — 67 = +7 bodova, III mesto Zagreb sa +50 — 81 = —31 bod i IV mesto Sarajevo sa +50 — 90 = —40 bodova.

Ženski naraštaj: I takmičenje Celje-Zagreb 15:9, 15:4; II Celje-Osijek

15:9, 15:2; III Kragujevac/Zagreb 15:2, 15:9; IV Osijek-Kragujevac 15:11, 15:1; V Kragujevac/Celje 7:15, 6:15; VI Zagreb-Osijek 7:15, 6:15. Konačan rezultat takmičenja žen. naraštaja je: I mesto Celje sa +87 — 50 = +37 bodova, II mesto Osijek sa +84 — 52 = +32 boda, III mesto Kragujevac sa +72 — 71 = +1 bod, IV mesto Zagreb sa +37 — 90 = —53 boda. Mariborske članice su nam i ovom prilikom pokazale vrlo lepu igru, osvojivši po treći put savezno prvenstvo. Isto tako i žen-

dili u junu pred atentat u korist gradnje hrvatske škole u Trstu. Na koncu je čeo taj rad i stremljenje omladine našlo svoj vrhunac u učešću prilikom atentata protiv austrijskog prestola nasljednika Franje Ferdinanda, koji je u omladinskim redovima važao kao pristasa trijalizma i zakleti neprijatelj ostvarenja jugoslavenskih aspiracija.

Da to mišljenje nije bilo ukorenjeno samo u dačkim klubovima u Bosni, svedokom je i slučaj daka Učiteljske škole iz Splita Luje Aljinovića, koji je 1913. g. bio odlučio da izvrši atentat na Franju Ferdinanda, i to kako je na preslušanjima kod zagrebačke policije izjavio, radi toga, što je Ferdinand smatrao pristatom ratne stranke i neprijateljem ujedinjenja Južnih Slovena. (Slične dačke jugosl. revol. nacional. organizacije postojale su i u ostalim našim krajevima, naročito aktivne u Dalmaciji; n. pr. u Šibeniku tajno dačko nacional. udruženje izdavalo je i šapirografiran list «Raja». Op. ur.)

Austrija, koja je bila obavještena o postojanju tajnih dačkih organizacija, ne nastojeći da im ude u trag i da ih onemogući, išla je namerno za tim da nađe ma kakav povod za navještenje rata Srbiji. Premda je i vidovdanjsko delo kulminacija idealističkog jugoslavenskog raspoloženja dačke omladine bez ikakvih primisa i sugestija ma s čije strane, ipak je Austrija bila ta, koja je imala prilike i mogućnosti da spreči to omladinsko očajničko delo.

Radi čega to ona nije učinila, svedokom su mnogobrojni dokumenti, koji jasno dokazuju i otkrivaju namere Austro-Ugarske prema Srbiji i prema ujedinjenju Južnih Slovena.

Posle atentata, Austrija je dovela na optuženičku klupu ceo jugoslavenski narod, optužujući time samu sebe. Sarajevska dačka jugoslavenska nacional. revoluc. organizacija «Mlada Bosna», koja je suđena na travničkom procesu 1915. g., smatrana je jednom od najopasnijih organizacija, jer je iz te organizacije uzelo učešća u atentatu šest njenih aktivnih članova, radi čega je prema osudenicima te organizacije primenjen i naročit režim.

Osudeni su bili daci Učiteljske škole: Lazar Đukić, Cvjetko Popović, Kamenko Milošević, Vojislav Bogićević, Sadulak Nikšić, Dušan Marjanac, Viktor Rupčić, Branko Kebeljić, Mehmed Zvonko, Murat Cengić, Bogdan Čulić, Mihajlo Dojčinović, Dušan Drekalović, Rudolf Gržeta, Jovan Grubor, Ljubo Grđurević, Ivan Jolić, Lazar Krstović, Simo Karanović, Bogdan Mutić, Bogdan Mirković, Đorđe Perović, Branko Sućević, Artimunić Stojanović, Stevo Škorić, Aleksa Vrčević,

Branko Zorić, daci Trgovačke akademije: Ivo Kranjčević, Branko Zagorac, Mirko Kus, Marko Protić, Radoslav Semiz, Momčilo Mićetanić, Savo Gaković, Aleksandar Dimitrijević, Radivoj Đurić, Hamid Kukić, Alibeg Kulinić, Boško Marković, Nikola Savić, Dragoljub Teinović, Petar Bačić, daci Gimnazije: Vaso Čubrilović, Dragan Kalember, Rihard Kuzmić, Milan Prica, Duro Banjac, Vladimir Marić, Ljubomir Pantić, Uroš Prica, Milan Stupar, Franjo Zekić; daci Trgovačke škole: Ljubomir Nikšić, Mustafa Babović, Milorad Lecić, Veljko Petković, Stevan Anđelić, Dušan Samarčić, Ismet Salihović, Svetozar Kovačević i Danilo Beloš. Zatim: Borivoje Jevtić, novinar, Hamdija Nikšić, dak realke i Čedomir Borojević, bogoslov.

Svi navedeni daci bili su optuženi, da su bili udruženi u tajnu organizaciju Jugoslavenske nacionalne omladine, kojoj je bio cilj: ujedinjenje svih Južnih Slovena u jedinstvenu državu, što se imalo postići revolucionarnim putem izvan okvira Austro-Ugarske.

Učesnici ostalih dačkih organizacija, kao na pr. tuzlanskih daka, suđeni su na težu kaznu, jer je Austro-Ugarska htela da prikaže tu organizaciju kao delo «Narodne odbrane». Međutim o sarajevskoj «Mlodoj Bosni» malo se govorilo, pa čak nije spomenuta ni u ispisima bečkih diplomatskih arhiva 1908—1914. g. jer joj se nije mogla dokazati nikakva veza sa Nar. odbranom, premda je ta organizacija dala šest učesnika u atentatu. Ona je bila prirodna posledica austr. uprave u Bosni i jugoslavenskih težnja nacion. omladine.

Predavač je završio predavanje, citirajući sastav jednog od članova «Mlade Bosne», a taj sastav su austrijske vlasti zaplenile neposredno posle sarajevskog atentata 1914. god. Sastav glasi: «Zar ne osećate sinovi naše Jugoslavije, da u krvi leži naš život i da je Principovo delo Bog Bogova nacija, jer ono dokazuje da živi «Mlada Bosna»... O zar ne osećate, da je kroz usta ova progovorila nacija svom elementarnom dinamikom Kosovske tragedije, osvete smrti heroja Zrinjskih i Frankopana. O zar ne osećate da su poslani proroci sazđani od Meštovića iz nacionalne snage, zagređani mlekom Karijatida i nepunjeni gnevom Zlopogleda... Proroci dolaze, nastavite stazu njihovu, da ne zamre krv u žilama naroda ovoga. O veliki, o svetli, sinovi, proroci Jugoslavije.»

Posle predavanja koje je bilo burno pozdravljeno, predavač je prikazao oko 70 projekcija, koje u sistematskom nizu prikazuju borbu i stradanja našega naroda u Bosni Hercegovini pod Austro-Ugarskom.

stupnike i borce na IV zimske olimpijske igre 28. a na XI letnje u Berlinu čak 49 zemalja. I mi Jugoslaveni smo prijavljeni i moramo što jači i bolji da nastupimo.

Dok se sve zemlje ovako uzurbano spremaju i žilavo rade, kod nas kao da je još sve u nekom mrtvulu, nema onog plemenitog zanosa, nema ni pravog razumevanja! Za uspehe treba mnogo raditi, početi u pravo vreme, sustavno i po planu.

Pored mrtvila kod vežbača i takmičara mnogih grana, nažalost — i kod nadležnih je malo brige i shvaćanja za važnost olimpijskih igara i za potrebu ozbiljne i svostране pripreme. Ne pruža se potrebna pomoć. Jugoslavenski olimpijski odbor upućen je u glavnom samo na svoje

Sokolstvo, kao najjača organizacija telesnog vežbanja u Jugoslaviji mora da preuzme na sebe brigu oko olimpijskih poslova u srazmeru sa svojom snagom i veličinom i ne sme dozvoliti da ga u tome drugi nadmaše i — vode!

Troškovi za svakog olimpijskog takmičara izračunati su na 3000 Dinara. Kada bi svaki odrasli član sokolskih i sportskih društva u Jugoslaviji dao samo 1 Dinar za olimpijski fond, imao bi Jugoslavenski olimpijski odbor dovoljno sredstava za lepu i spremnu četu od 80 olimpijskih takmičara. Zalibože samo svaki dvadeseti Soko i sportista su do sada izvršili ovu najmanju dužnost.

H. Macanović (Zagreb).

Staza ogromne 3 milijuna metara duge trke tekljica od Grčke Olimpije do Berlina. Trka počinje u podne 20 jula 1936 a mora svršiti tačno u subotu 1 avgusta u 16 sati

članove — na Soko Kraljevine Jugoslavije i sportske saveze — i samo najvećim naporima uspeće da skupi samo ono najpotrebnije, a to su troškovi putovanja i boravka 80 takmičara na igrama.

Nemamo dovoljno novaca za druge — priznajem — vrlo potrebne stvari. Ni za dobre i iskusne učitelje, ni za razne utakmice i priredbe, ni za potrebna gostovanja i nastupe u inostranstvu još pre olimpijskog međudana. Ne dobijamo u dovoljnoj meri železničke povlastice, nema dovoljno valjanih vežbašta, srednjškolcima nije dozvoljen rad u sportskim društvima, a sportske saveze su sasvim ukocile visoke takse na ulaznice (do 38 posto!).

Ukratko: kod nas se sada pred olimpijskim igrama ne možemo pohvaliti razumevanjem za olimpijski pokret.

A kada voda dođe do grla, onda se sve radi brzo, površno, sve se uzima olako, samo da bude, na brzu rukul

Jugoslavenski olimpijski odbor mnogo trpi i od toga, što među njegovim članovima nema dovoljne saradnje. Najviše se to oseća u složnoj saradnji s jedne strane sokolskog a s druge svih sportskih saveza. Naši Sokoli, koji su već dva puta, na igrama 1924 u Parizu i 1928 u Amsterdamu svojim pobedama pred hiljadama stranaca digli na najpocasnije mesto našu trobojnicu, trebali bi i u radu Jugoslavenskog olimpijskog odbora da prednjače i saraduju. Ali Sokolstvo još uvek ni izdaleka ne daje olimpijskom pokretu onu potporu i pomoć, koju bi svojom ogromnom i rasprostranjenom organizacijom moglo dati. Tek u dva — tri mesta u olimpijskim pododborima je saradnja sportista i Sokola potpuna. Tamo su uspehi tog rada najbolji. U nekoliko mesta je saradnja slabija, ali u većini je vrlo slaba!

Još nije kasno da popravimo ono što smo zanemarili! Udružimo se svi, Sokoli i sportisti, svi prijatelji zdravog, plemenitog, olimpijskog svetskog pokreta i budimo u olimpijskim poslovima do kraja složni. Poslednji je čas! Poletno skupimo sve sile, prionimo na rad, jer se još uvek može mnogo uraditi.

Eto, ovo je iskrena i otvorena reč jednog zaslužnog radnika, koji već decenijama vodi mnoge saveze i udruženja, a sada zaljubljenim požrtvovanjem sabire dinar po dinar sredstva za olimpijske takmičare 1936. godine. On je to sa uspehom izvršio i 1928. godine kada je opskrbio 58 jugoslavenskih takmičara na IX olimpijskim igrama.

O čemu se zapravo radi?

O jednostavnim i poznatim stvarima: Sokolstvo treba da učestvuje srdačno i iskreno, sa mnogo volje i stvarne potpore u sakupljanju sredstava za olimpijski fond, u raspačavanju i kupovanju ukusne olimpijske značke (od 10 i 5 dinara, naručuje se kod Jugoslavenskog olimpijskog odbora u Zagrebu, Radićev trg 2), u osnivanju i pristupanju mesnim olimpijskim pododborima (u kojima bi Sokoli morali voditi glavnu reč i glavni posao!), u pripremanju trkača, redatelja i voda za veliko trčanje tekljica sa upaljenom baktijom od grčke Olimpije do Berlina preko Bugarske, Jugoslavije, Mađarske, Austrije i Češkoslovačke.

215-4

Jubilee Narodnog kazališta u Zagrebu. Dne 14. o. m. navršilo se 40 godina od kada je otvoreno današnje novo Narodno kazalište u Zagrebu. Godine 1880. naime staro zagrebačko kazalište stradalo je posve od potresa, pa je Hrvatski sabor već naredne godine donio zakon o gradnji novog kazališta. Osnovu za ovo kazalište izradili su bečki stručnjaci za gradnju kazališta Felner i Helmer, koji su izgradili i kazališta na Rijeci, u Pragu, Brnu, Karlovin Varima, Bratislavi, Cirihu, Visbadenu, Odesi, Sofiji i drugima. Zagrebačko bilo im je 32. po redu. Izgradnja kazališta završena u 16 meseci. Tada je ono bilo najmonumentalnija zgrada u Zagrebu. Građeno je u baroknom stilu. Sa svim uređajima i s električnom centralom kazalište je stajalo oko 720.000 forinti, što bi danas odgovaralo oko 50 milijuna dinara. Gledalište u početku moglo je da primi 1300 gledalaca, što je za ono doba bilo posve dovoljno, međutim kasnije proširenjem prostora za orhestar gledalište je smanjeno za 40 mesta. Prvi intendant novog kazališta bio je dr. Stjepan pl. Miletić, čiji rad u istoriji ovoga kazališta ujedno predstavlja i najznačajniju epohu. Na otvorenje kazališta došao je tada i car Franjo Josip.

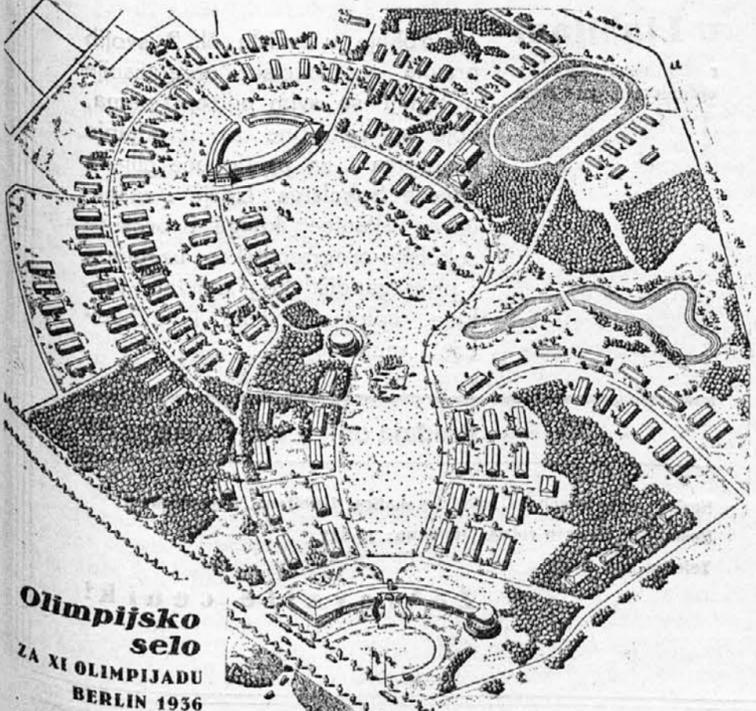
40-godišnjica spaljivanja mađarske zastave u Zagrebu. Pred 40 godina, dne 16. oktobra 1895. odigrali su se u Zagrebu značajni događaji, koji su odjekli i preko granica tadanje Dvojne Monarhije i upozorili evropsku javnost na nezadovoljstvo Hrvata s tadanjim političkim položajem. Naime, još za boravka Franje Josipa u Zagrebu, koji je došao da prisustvuje otvorenju hrvatskog kazališta, a u samoj stvari da umiri nezadovoljne Hrvate, koji su bili nezadovoljni s finansijskom nagodbom s Mađarima, sveučilištarci izazvani što su na slavluku i na nekim javnim i autonomnim zgradama kao i na mađarskim kućama bile istaknute mađarske zastave, priredili su, predvođeni svojom akademskom zastavom, velike demonstracije. Stigavši na Jelačićev trg tu pred Jelačićevim spomenkom spalili su mađarsku zastavu. To se je dogodilo neposredno posle posete careve sveučilištu. Ovim događajem, koji se zbio još dok se car nalazio u Zagrebu, vlasti su bile silno zaprepaštene i sveučilištarci su bili odmah pohapšeni. Svoj konačni epilog ovaj tada nadasve senzacionalni događaj dobio je kasnije na sudu, pred koji su bila izvedena 54 sveučilištarca, koji su bili osuđeni na 2 do 6 meseci tamnice. Svi ovi kao i mnogi drugi bili su ujedno što posvema isključeni a što na izvestan rok relegirani sa sveučilišta.

Meštovićevo izložba u Beču. Dne 12. o. m. otvorena je u Beču, u paviljonu Udruženih likovnih umetnika, «Hagebund», kolektivna izložba Meštovićevih radova. Izložbu je otvorio austrijski «Kulturbund». U svim umetničkim krugovima Beča, kao i među onima iz najodličnijeg bečkog društvenog života, ova izložba naišla je na opće udivljenje i priznanje. Sva bečka štampa izražava se o Meštovićevim radovima s najvećim priznanjem.

Olimpijske igre su pred vratima...

Olimpijske igre 1936 su nam pred vratima. Zimske igre počinju već 6. februara u Garmiš-Partenkirhenu, u Južnoj Bavarskoj, svečanim dizanjem velike olimpijske zastave i paljenjem olimpijske vatre. Do tog svečanog časa svega je 15 sedmica! Vrlo malo za one takmičare, koji se još uvek nisu počeli spremati! Letnje, glavne igre počinju 1. avgusta u berlinskom velikom olimpijskom stadionu isto tako svečanom dizanjem simboličke olimpijske zastave: pet raznobojnih kola (pet raznobojnih kontinenata) na belom polju mira i paljenjem olimpijske vatre. Do tog svečanog časa svega je 9 i po meseci. Također malo za one koji se još uvek nisu makli s mesta. A takvih, koji se nisu makli s mesta ima mnogo u Jugoslaviji. Najbolji je

dokaz tome ovo što nam je napisao uvaženi brat dr. Stevan Hadži, predsednik Jugoslavenskog olimpijskog odbora: — «Medu izabranim vežbačima, gimnastičarima i sportistima celoga sveta sada su u toku velike pripreme za zimske i letnje olimpijske igre 1936. Svuda je najveća žurba, sve je u predolimpijskoj groznici, sve se sprema, na vežbalistima i na igralištima se najživlje vežba, vrše se stalne izbirne utakmice, u poslu su najpoznatiji i najčuvveniji učitelji, popravljaju rekorde, sve je u pokretu, svi se takme u spremanju i vežbanju da im olimpijski predstavnici budu što jači, što bolji, što uspešniji. Za ove najveće utakmice na svetu prijavio se do sada najveći broj zemalja. Tako u Garmiš-Partenkirhen šalju svoje za-

Ovakvo će izgledati «olimpijsko selo» u Debericu, nedaleko Berlina. Tu će stanovati u posebnim kućicama samo olimpijski takmičari i njihova poslužila, daleko od svih budavadžija i dosadnih radoznalih ljudi.

KRONIKA

Svečano postavljanje temeljnog kamena za spomenik Kralju Petru I Velikom Oslobođiocu i Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju u Parizu. Na dan godišnjice mučeničke smrti Viteškog Kralja Ujedinitelja izvršeno je u Parizu svečano polaganje kamena temeljca za spomenik, koji francuski narod, u znak svoje zahvalnosti, pijeteta i priznanja podiže Kralju Petru I Velikom Oslobođiocu i Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju. Ovom svečanom polaganju temeljnog kamena prisustvovali su, uz mnoštvo naroda predstavnici francuske vojske, grada Pariza, francuske vlade, pročelnik akcije za podizanje ovog spomenika francuski maršal i vojvoda jugoslavenske vojske Franše d'Epere, jugoslavenski poslanik u Parizu dr. Purić, članovi jugoslavenske parlamentarne delegacije, koja se vraćala s međunarodne interparlamentarne ekonomske konferencije u Londonu, i mnoge druge istaknute ličnosti. Svečanost je počela govorom maršala Franše d'Epere, koji je istakao velike zasluge Viteškog Kralja Ujedinitelja kao i Kralja Petra Oslobođioca i poklonio se Njihovoj uspomeni. Zatim su govorili načelnik Pariza Klap i prefekt okruga Sene Vije, veličajući uspomenu na Kralja Petra I i Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Na koncu poslanik dr. Purić zahvalio se u ime jugoslavenske vlade i naroda na ovom činu najdubljeg pijeteta, koji gaji sav francuski narod prema senima velikih jugoslavenskih vladara, a koji ujedno oličuje i trajan vez prokušanog prijateljstva između Francuske i Jugoslavije. Nakon što je otvoren rana jugoslavenska himna i jedna tužaljka, maršal Franše d'Epere izvršio je simboličan gest udaranja kamena temeljca. Spomenik će se podići na jednom od najlepših i najnovijih trgova, gde se diže moderni Pariz. Toga dana ujedno u celoj Francuskoj kao i u njenim kolonijama bile su održane komemorativne svečanosti za Viteškim Kraljem Ujediniteljem.

OLYMPIA

1936

Nova knjiga

HRVOJA MACANOVIĆA

Potpuno delo o savremenim olimpijskim igrama na našem jeziku
Veliki oktav, 150 stranica, 60 slika, 6 tablica
Cena u pretplati 30— dinara

Izlazi uskoro iz štampel!

Narudžbe slati na adresu.

H. Macanović, Zagreb, Medulićeva ul. 18a
Novac na ček. račun kod Pošt. štedionice Zagreb, br. 37.854

ROSIIJA-FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • Beograd

IZ NAŠIH ŽUPA DRUŠTVA I ČETA

Župa Zagreb

ZAGREB. — Najveće lako-atletičke utakmice u Zagrebu. 296 Sokola takmičara. Sokolsko društvo Zagreb 2 prvak okružja za 1935 sa 90.192,56 bodova. Zulejka Stefanini bacila kuglu 12,51 m. bolje od jugoslavenskog rekorda. Veliki i napredan rad zagrebačkog Sokolstva videli smo u nedelju 22 o. m. na lepom, velikom i prostornom Sokolskom stadionu, kada je 296 Sokola i Sokolica disciplinovano nastupilo u plemenitoj borbi za svoju kategoriju, za svoje društvo.

Tačno u 8 sati ujutro predveo je načelnik okružja Zagreb-grad brat Branko Valadžija pred izaslanstvo Sokolske župe Zagreb brata dra Otona Gavrančića otpočelo je takmičenje.

Nakon pozdrava starešine Sokolske župe Zagreb brata dra Otona Gavrančića otpočelo je takmičenje.

Takmičenju su prisustvovala također i braća: Dragutin Sulce i Čeda Mileusnić.

Vodstvo takmičenja sačinjavali su: voda takmičenja, brat Branko Valadžija, vrhovni suci Jovanka Mileusnić i Tomislav Vrkljan, te prizivna komisija, Lekarski nadzor i pregled je zdušno obavljao brat dr. Veselko.

Rezultat takmičenja u kategorijama bio je sledeći:

Table with 2 columns: ženski naraštaj (I Zagreb 3, II 5, III 2, IV 6) and muški naraštaj (I Zagreb 2, II 3, III Kustošija, IV Zagreb 7) with corresponding points.

Table: članice: I Zagreb 2 (14.397,50), II 1 (6.930), III 3 (2.730), IV Kustošija (460), V Zagreb 5 (420)

Table: članovi: I Zagreb 2 (48.812,59), II 1 (24.436,20), III 3 (18.649,65), IV Kustošija (12.886,04), V Zagreb 4 (11.305,85), VI 5 (8.587,34), VII 6 (8.041,46)

Po društvima odnelo je prvo mesto:

Table: I Zagreb 2 (90.192,56), II 3 (47.555,69), III 1 (31.366,20), IV Kustošija (18.487,85), V Zagreb 5 (13.577,34), VI 6 (12.071,46), VII 4 (11.305,87), VIII 7 (2.437,63)

Ukupno je sudelovalo 44 naraštajke, 73 naraštajca, 42 članice i 137 članova; svega 296 takmičara i takmičarki.

Takmičenje se vršilo po svim pravilima Lako-atletičkog saveza, kao i ocenjivalo po tablicama istoga saveza.

Table: Rezultati: ženski naraštaj (I Janačković Bojana 1.050, II Toplak Ota 700, III Sergio Marija 690) and muški naraštaj (I Marić Veljko 1.891,22, II Buneta Milan 1.616,40, III Dumić Ante 1.444,45)

Table: članice: I Stefanini Zulejka Zagreb 2 (2.327), II Romanić Verica (1.090), III Veršec Maja (1.070)

Table: članovi: I Tončić Stanko Zagreb 2 (1.982,60), II Ames Oliver (1.931,21), III Jovanović Branko (1.851,75)

Table: muški naraštaj: trčanje 100 m; nastupilo ukupno 35 naraštajaca: I Spremo Mirko Zagreb 2 (12,9), II Štolcer Aleksandar (12,9), III Suhanek Ernest (13)

Table: trčanje 200 m; nastupilo 14 takmičara: I Buneta Milan Zagreb 2 (25,6), II Volf Petar (27,1), III Suhanek Ernest (27,1)

Table: trčanje 400 m; nastupilo 12 takmičara: I Potočki Dragutin Zagreb 3 (1,01,5), II Piriš Boris (1,03,9), III Kepert Ivan (1,06)

Table: trčanje 1000 m; nastupilo 10 takmičara: I Dumić Ante Zagreb 3 (3,01,9), II Kepert Ivan (3,05,5), III Defrančeski Dušan (3,16,9)

Table: skok u vis; nastupilo 29 tekmičara: I Nemet Branko Zagreb 7 (1,50), II Kurelić Nikola (1,45), III Kepert Ivan (1,45)

Table: skok u dalj; nastupilo 32 takmičara: I Dumić Ante Zagreb 3 (5,21), II Spremo Mirko (5,15), III Nemet Branko (5,06)

Table: troskok; nastupilo 14 takmičara: I Kurelić Nikola Zagreb 2 (11,40), II Potočki Dragutin (11,21), III Ugronović Vjerko (10,60)

Table: kugla; nastupilo 24 takmičara: I Marić Veljko Zagreb 3 (13,57), II Buneta Milan (12,47), III Nemet Branko (11,96)

Table: disk; nastupilo 10 takmičara: I Marić Veljko Zagreb 3 (37,60), II Nemet Branko (27,90), III Lamot August Kustošija (26,95)

Table: ženski naraštaj: trčanje 60 m; nastupilo 20 takmičarki: I Janačković Bojana Zagreb 5 (8,8), II Pirc Dragica (9), III Toplak Ota (9)

Table: trčanje 100 m; nastupilo 14 takmičarki: I Pirc Dragica Zagreb 3 (14,6), II Toplak Ota (15,1), III Zadravec Anica (15,4)

Table: skok u dalj; nastupilo 27 takmičarki: I Zadravec Dragica Zagreb 3 (3,80), II Janačković Mirjana (3,74), III Prstačić Albina (3,70)

Table: skok u vis; nastupilo 19 takmičarki: I Sergio Marija Zagreb 6 (1,25), II Janačković Bojana (1,15), III Zalec Anica (1,10)

Table: kugla; nastupilo 12 takmičarki: I Urđević Smiljka Zagreb 2 (7,50), II Ljubišić Nada (7,20), III Zalec Ana (7,14)

Table: članice: trčanje 60 m; nastupile 23 članice: I Stefanini Zulejka Zagreb 2 (8,6), II Romanić Verica (8,9), III Mervar Jožica (9)

Table: trčanje 100 m; nastupilo 12 takmičarki: I Pavetić Maca Zagreb 1 (14,8), II Mervar Jožica (14,9), III Marčić Nada (15)

Table: skok u dalj; nastupilo 10 takmičarki: I Rožman Ruža Zagreb 2 (3,93), II Znidaršić Ivka (3,92), III Kozjak Zora (3,79)

Table: skok u vis; nastupilo 16 takmičarki: I Romanić Verica Zagreb 2 (1,30), II Dodig Desa (1,30), III Veršec Maja (1,25)

Table: koplje; nastupilo 7 takmičarki: I Stefanini Zulejka Zagreb 2 (33,11), II Orlić Anica (18,04), III Nerferović Mira (16,08)

Table: kugla; nastupilo 19 takmičarki: I Stefanini Zulejka Zagreb 2 (12,51), II Rožman Ruža (8,94), III Veršec Maja (7,90)

Table: disk; nastupilo 7 takmičarki: I Kozjak Zora Zagreb 2 (21,52), II Rožman Ruža (19,50), III Mihočinić Katja (17,95)

Table: članovi: trčanje 100 m; nastupilo 85 takmičara: I Ames Oliver Zagreb 2 (12), II Stefanini Božo (12), III Hofer Kazimir (12)

Table: trčanje 200 m; nastupilo 19 takmičara: I Hofer Kazimir Zagreb 2 (24,7), II Bičanić Vlado (24,8), III Sabo Josip (24,9)

Table: trčanje 400 m; nastupilo 29 takmičara: I Vinšbah Stjepan Zagreb 2 (55,7), II Junc Edo (59), III Sunig Toroš (59)

Table: trčanje 1500 m; nastupilo 11 takmičara: I Gemšić Mijo Zagreb 1 (4,50), II Radulović Pero (4,56,7), III Kremenek Franjo (4,57,4)

Table: skok u dalj; nastupilo 70 takmičara: I Ames Oliver Zagreb 2 (6,26), II Bergman Juraj (6), III Jovanović Branko (5,95)

Table: skok u vis; nastupilo 19 takmičara: I Tončić Stanko Zagreb 2 (1,70), II Stefanini Božo (1,65), III Zep Daniel (1,60)

Table: skok s motkom; nastupilo 5 takmičara: I Bergman Juraj Zagreb 1 (3,10), II Fluks Antun (2,70), III Baki Veljko (2,60)

Table: troskok; nastupilo 20 takmičara: I Bergman Juraj Zagreb 1 (12,80), II Tončić Stanko (12,45), III Jovanović Branko (12,30)

Table: koplje; nastupilo 10 takmičara: I Radenković Staniša Kustošija (44,74), II Odrohel Ernest Zagreb 2 (43,58), III Birtić Franjo (41,95)

Table: kugla; nastupio 31 takmičar: I Bičanić Vladimir Zagreb 2 (12,32), II Tončić Stanko (12,07), III Hrnjak Stanko (11,66)

Table: disk; nastupilo 15 takmičara: I Pavišić Hugo Zagreb 2 (31,40), II Vinšbah Stjepan (30,40), III Bičanić Vladimir (29,60)

Table: kladivo; nastupilo 6 takmičara: I Sekalec Ivan Zagreb 1 (25,80), II Vinković Milan (23), III Vinšbah Stjepan (22,60)

Table: štafete 4 x 60 m: ženski naraštaj; nastupilo 6 štafeta: I Zagreb 5 (36,4), II Zagreb 3 (36,9), III Zagreb 6 (37,5)

Table: članice; nastupilo 5 štafeta: I Zagreb 2 1 odeljenje (35,8), II Zagreb 2 2 (36,5), III Zagreb 1 (38)

Table: štafeta 4 x 100 m: muški naraštaj; nastupilo 8 štafeta: I Zagreb 2 1 odeljenje (50,7), II Zagreb 3 (52,1), III Zagreb 2 2 odeljenje (53,1)

Table: članovi; nastupilo 16 štafeta: I Zagreb 2 1 odeljenje (48,1), II Zagreb 2 2 (49), III Zagreb 2 3 (49,3)

Ovakav rad, koji je zagrebačko Sokolstvo preko ovoga leta vodilo, služilo je svako priznanje. Ovakav ogroman broj dobrih i svestranih takmičara još od sada nismo u Zagrebu videli; od 296 takmičara i takmičarki svi su dosegli na pojedinoj disciplini svoj minimum, koji je bio predviđen po uzoru natecanja lakoatletičkog saveza u Zagrebu.

Vredno je istaknuti i pohvaliti ovaj veliki uspeh i napredak zagrebačkog Sokolstva u lako atletici u ovoj godini.

Učiteljska tiskarna. Tiska šolske, mladinske, leploslovne in znanstvene knjige v enobarvnem in večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. Časopise, proračune, vabila, jedilnice, plakate, Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. Šolski zvezki za osnovne, meštanske in srednje šole. Risanke, dnevniki, beležnice in lepopslovne.

Preporučamo tretke, koje oplašuju u „Sokol. glasniku“!

Širite Sokolski glasnik! „Soko“ „Sokolić“ i „Našu radost“

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA u Ljubljani. opskrbljuje u smislu čl. 2 svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepnostima, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našega Sokolstva. Izdaje i raspisava tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije. Prodaja odora sviju kategorija. Naslov: Jugoslovenska sokolska matice, Ljubljana, Narodni dom. Poštansko čekovni račun Ljubljana: 13.831. Telefon broj 25-43. ZAHTEVAJTE CENIK!

Za šolo za delo za urad zašport. SOKO-OBLEKE. PRAVI DOMAČI PROIZVOD. Razveselite tudi Vi Vašo deco (šolarje in dijake kakor tudi dijakinje) in jim kupite za šolo ali šport naše dobre, trajne in cenene nepremočljive Hubertus-plašče, trenčkote, zimske suknje in suknjice, raznovrstne hlače itd. — Posetite trgovino SOKO-OBLEKE in pregledjte brez obveze nakupa našo bogato izbiro, naše neverjetno nizke cene in izdelavo naših domačih krojačev. LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 23 — CELOVŠKA CESTA 63

Podružnice: Kranj: Tavčarjeva ulica 6. Maribor: Aleksandrova cesta 27. Celje: Kralja Petra cesta 22. Vransko: Leo Šket. Murska Sobota: Joško Brumen. Jesenice: Janko Novak. Ptuj. TVORNICA GIMNASTIČIH SPRAVA. J. ORAŽEM. RIBNICA na Dolenjskem. Preporučamo bratskim jedinicam svoje solidne proizvode. — Cene niske. — Sprave usavršene.